

MALİ YÜKLER İLE İLGİLİ DAVALARIN VERGİ MAHKEMESİNDE AÇILMASIYLA İLGİLİ KANUN YARARINA BOZMA KARARI

ÖZET : Danıştay Ondördüncü Dairesinin 28.11.2013 tarihli ve 2013/8527 2013/8595 sayılı Kanun Yararına Bozma kararında, çevre katkı payının mali yük olması, mali yüklerin ithalat vergileri, ithalat vergilerinin de gümrük vergileri kapsamında olması karşısında, gümrük idaresince belirlenen çevre katkı payına ilişkin ihtilafların çözümünde 2576 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca vergi mahkemelerinin görevli olması gerektiğinden, bu husus gözetilmeksizin işin esası incelenmek suretiyle davanın reddi yolunda İdare Mahkemesi Hakimliğince verilen kararda usul hükümlerine uyarlık bulunmadığı belirtilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü kanununun 51'nci maddesinde kanun yararına bozma müessesesi aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

- “Madde 51 – 1. (Değişik: 5/4/1990 - 3622/20 md.)** Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştayca ilk derece mahkemesi olarak verilir ve temiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temiz olunabilir.
2. (Değişik: 5/4/1990 - 3622/20 md.) Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozulur. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan **mahkeme veya Danıştay kararının hukuki sonuçlarını kaldırmaz.**
3. Bozma kararının bir örneği ilgili bakanlığa gönderilir ve Resmi Gazete'de yayımlanır.”

Bu madde kapsamında, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 28.11.2013 tarihli ve 2013/8527 2013/8595 sayılı Kanun Yararına Bozma kararında aşağıdaki hüküm yer almıştır.

“2872 sayılı Çevre Kanununun 18. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla, ithaline izin verilen kontrole tabi

Sirküler Rapor **17.02.2014/60-2**

Yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktarın çevre katkı payı olarak tahsil edileceği, maddenin son fıkrasında da, çevre katkı payının tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Madde ile verilen yetkiye dayanılarak yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneklerin Kullanımı Hakkında Yönetmelik'in işlem tarihinde yürürlükte olan 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre katkı payının; ithale konu kontrole tabi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktardan oluştuğu, aynı Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (a)-1 bendinde ise; ithale konu kontrole tabi yakıt, atık veya hurda ithalinde; malın ithalatı esnasında; Gümrük idaresine sunulan gümrük beyannamesinde belirtilen CIF bedeli üzerinden bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen oranda çevre katkı payının ilgili muhasebe birimi hesaplarına bütçe geliri kaydedilmek üzere ödeneceği belirtilmiştir.

"Mali yüküm", bir anayasal kavram olup, anlamının T.C. Anayasası çerçevesinde belirlenmesi ve çevre katkı payının buna göre nitelendirilmesi bir anayasal zorunluluktur.

T.C. Anayasasının "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesinde; vergi ve vergi benzeri niteliğinde olan mali yükümlere yer verilmiştir:

Bu maddenin üçüncü fıkrasına göre; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümler kanunla konulur, kanunla değiştirilir ve kanunla kaldırılır. Yani, vergi ve vergi benzeri mali yükümlerin konulmasında, değiştirilmesinde ve kaldırılmasında, idare edilenler için çok önemli bir hukuki güvenlik ilkesi olan, "Kanunilik İlkesi" geçerlidir. Bu ilkenin tek istisnası, yine aynı maddenin son fıkrasında gösterilmiştir. Bu fıkrada; vergi ve vergi benzeri mali yükümlerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde, kanunun belirleyeceği sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilmesine olanak tanınmıştır. Bu istisnaya göre; Bakanlar Kurulu'nun vergi ve vergi benzeri mali yükümlerle ilgili yetkisi, yasanın izin vermesi koşuluyla ve fıkrada yazılı hususlarda değişiklik yapma ile sınırlıdır. Yani; Bakanlar Kurulu'nun vergi ve vergi benzeri mali yüküm koyma, kaldırma ve anılan fıkrada yazılı hususlar dışında değişiklik yapma yetkisi mevcut değildir.

Sirküler Rapor **17.02.2014/60-3**

Buna göre; mal ithali sonucu alınan çevre katkı payının Anayasanın 73. maddesinde öngörülen vergi benzeri mali yüküm olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan; 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3. maddesinin 8. fıkrasının (a) bendinde; "Gümrük vergileri" deyimini, ilgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümü olarak tanımlanmış, aynı maddenin 9. fıkrasının (a) bendinde; "ithalat vergileri" ise; eşyanın ithalinde öngörülen gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, şeklinde tanımlanmış iken, 07.07.2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan ve yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe giren 5911 sayılı Kanunun 1. maddesiyle yapılan değişiklikle; eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri ifade eder, şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda yer verilen 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3. maddesinin 9. fıkrasının (a) bendinde, 5911 sayılı Kanunun 1. maddesiyle yapılan değişiklikle; mali yüklerin ithalat vergileri, ithalat vergilerinin de gümrük vergileri kapsamında bulunduğu görülmektedir.

Bu durumda; çevre katkı payının mali yük olması, mali yüklerin ithalat vergileri, ithalat vergilerinin de gümrük vergileri kapsamında olması karşısında, gümrük idaresince belirlenen çevre katkı payına ilişkin ihtilafların çözümünde 2576 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca vergi mahkemelerinin görevli olması gerektiğinden, bu husus gözetilmeksizin için esası incelenmek suretiyle davanın reddi yolunda İdare Mahkemesi Hakimliğince verilen kararda usul hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır.

Söz konusu Karar bu Sirkülerimize eklenmiştir.

Saygılarımızla...

DANIŞTAY KARARI

Danıştay Ondördüncü Daire Başkanlığından:

Esas No: 2013/8527

Karar No: 2013/8595

Kanun Yararına Temyiz İsteminde Bulunan: Danıştay Başsavcılığı - ANKARA

Davacı: Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.

Vekili: Av. Cem Kabdan

Dünya Ticaret Merkezi Egs Business Park Blokları

B 2 Blok Kat 8 No :281 Yeşilköy- Bakırköy - İSTANBUL

Davali: Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü - ZONGULDAK

İstemin Özeti: Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nce davacı adına tescilli 14.12.2009 tarih ve IM001516 sayılı Serbest Dolaşıma Giriş Beyannamesi ile ilgili olarak Cermar Maritime Enterprises Limited Şirketi'ne ödenen 46.431,02 USD karşılığı 69.377,23 TL'lik yükleme demuraj bedelinin CIF bedeline dahil edilmeyerek, çevre katkı payının eksik ödendiği tespit edildiğinden bahisle bu bedelin %1'ine isabet eden 693,77 TL tutarındaki çevre katkı payının ödenmesi amacıyla tesis edilen Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nün 08.04.2011 tarih ve 1926 sayılı işlemine karşı yapılan itirazın reddine ilişkin 06.06.2011 tarih ve 97 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddi yolunda Zonguldak İdare Mahkemesi Hakimliğince verilen 09.03.2012 günlü, E:2011/1851, K:2012/272 sayılı kararı onayan Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 19.06.2012 gün ve E:2012/244, K:2012/325 sayılı kararının vaki kararın düzeltilmesi isteminin reddine dair Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 06.09.2012 gün ve E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararının, hukuka aykırı olduğu öne sürülerek kanun yararına bozulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi: Yasemin Buyuran

Düşüncesi: Danıştay Başsavcılığının kanun yararına bozma isteminin kabulü gerektiği düşünülmüştür.

Danıştay Bassavcısı: Mevlüt Çetinkaya

Düşüncesi: Davacı adına Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğünde tescilli 14.12.2009 tarih ve 1516 sayılı serbest dolaşıma giriş beyannamesi muhteviyatı eşyaya ilişkin olarak, 46.431,02 Amerikan doları "demuraj" bedeli üzerinden hesaplanan çevre katkı payına vaki itirazın reddine dair işlemin iptali istemiyle açılan dava; Zonguldak İdare Mahkemesinin tek hakimle verdiği 9.3.2012 gün ve E:2011/1851, K:2012/272 sayılı kararla, demuraj bedelinin eşyanın CIF kıymetine dahil edilmesinde 2872 sayılı Çevre Kanununun 18'inci maddesine aykırılık görülmediği gerekçesiyle reddedilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 18. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla, ithaline izin verilen kontrole tabi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktarın çevre katkı payı olarak tahsil edileceği, maddenin son fıkrasında da, çevre katkı payının tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Madde ile verilen yetkiye dayanılarak yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile

Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik'in işlem tarihinde yürürlükte olan 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre katkı payının; ithale konu kontrole tabi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktardan oluştuğu, aynı Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (a)-1 bendinde ise; ithale konu kontrole tabi yakıt, atık veya hurda ithalinde; malın ithalatı esnasında; Gümrük idaresine sunulan gümrük beyannamesinde belirtilen CIF bedeli üzerinden bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen oranda çevre katkı payının ilgili muhasebe birimi hesaplarına bütçe geliri kaydedilmek üzere ödeneceği belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da belirtildiği üzere, vergi benzeri mali yükümlerin ayırt edici özelliklerinden birisi, vergiler gibi, kamu harcamalarına ilişkin genel bir kaynak olarak değil, belli giderlere tahsis edilmesi, yani özel harcamaların finansmanı amacıyla tahsis edilmiş olmalarıdır. Anayasa Mahkemesinin bu kriterine uygun olarak çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla ihdas edilen çevre katkı payının; "vergilemede yasallık" ilkesinin yansımaları olarak; ödeyecek kişiler, konu ve tutar bakımından Kanunla belli edilmiş olduğu da dikkate alındığında, vergi benzeri mali yüküm olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan; 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrasının (a) bendinde, "Gümrük vergileri" deyiminin, ilgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü, 9'uncu fıkrasında da, "İthalat vergileri" deyiminin, eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri ifade ettiğinin hükmü bağlanmış olması karşısında; ithaline izin verilen kontrole tabi yakıt ve atıklar ile hurda ithalatında alınan çevre katkı payının, ithalat vergileri tanımına dahil "mali yük"ler kapsamına girdiği açıktır.

Bu bakımdan; 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin görevleri" başlıklı 6'ncı maddesinin (a) bendinde yer alan, vergi mahkemelerinin, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları.. çözümler yolundaki yasa hükmü uyarınca, çevre katkı payına ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümü vergi mahkemesine ait olduğundan, bu husus gözetilmeksizin işin esasını incelemek suretiyle davanın reddi yolunda verilen Zonguldak İdare Mahkemesinin 9.3.2012 gün ve E:2011/1851, K:2012/272 sayılı kararını onayan Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 19.6.2012 gün ve E:2012/244, K:2012/325 sayılı kararına vaki kararın düzeltilmesi isteminin reddine dair Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 6.9.2012 gün ve E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararı, yürürlükteki hukuka aykırı sonuç ifade ettiğinden bozulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava; Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nce davacı şirket adına tescilli 14.12.2009 tarih ve IM001516 sayılı Serbest Dolaşıma Giriş Beyannamesi ile ilgili olarak Cermar Maritime Enterprises Limited Şirketi'ne ödenen 46.431,02 USD karşılığı 69.377,23 TL'lik yükleme demuraj bedelinin CIF bedeline dahil edilmeyerek, çevre katkı payının eksik ödendiği tespit edildiğinden bahisle bu bedel üzerinden %1 oranında (693,77 TL) tahakkuk ettirilen çevre katkı payının ödenmesi amacıyla tesis edilen Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nün 08.04.2011 tarih ve 1926 sayılı işlemine karşı yapılan itirazın reddine ilişkin 06.06.2011 tarih ve 97 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Zonguldak İdare Mahkemesi Hakimliğince; çevre katkı payı hesaplanırken CIF bedeli kapsamında bulunan navlun bedeli içine sürastarya (demuraj) ücretinin dahil

Sirküler Rapor 17.02.2014/60-6

edilmesi gerektiği, sürastarya (demuraj) ücreti üzerinden hesaplanan çevre katkı payının tahsili amacıyla tesis edilen 08.04.2011 tarih ve 1926 sayılı işleme yapılan itirazın reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karara davacı tarafından yapılan itiraz Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 19.06.2012 günlü, E:2012/244, K:2012/325 sayılı kararı ile reddedilerek söz konusu karar onanmış, kararın düzeltilmesi istemi ise aynı Mahkemenin 06.09.2012 günlü, E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararı ile reddedilerek tek hakimce davanın reddi yolunda verilen karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili tarafından; Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 6.9.2012 gün ve E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararının, hukuka aykırı olduğu belirtilerek kanun yararına bozulmasının istenilmesi üzerine Danıştay Başsavcılığı "yürürlükteki hukuka aykırı sonuç ifade eden" söz konusu kararın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesi uyarınca kanun yararına bozulmasını istemektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesinde, bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştayca ilk derece mahkemesi olarak verilip temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan, niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenlerin, ilgili Bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabileceği, temyiz isteğinin yerinde görülmesi halinde kararın kanun yararına bozulacağı, ancak bu bozma kararının daha önce kesinleşmiş bulunan mahkeme veya Danıştay kararının hukuki sonuçlarını kaldırmayacağı hükme bağlanmıştır.

Kanun yolu, davanın taraflarına tanınan bir hukuki yoldur. Bu yolla yanlış olduğu ileri sürülen kararların yeniden incelenmesi, kararların hukuka uygunluğunun denetlenerek varsa eksikliklerinin ve hatalarının giderilmesi amaçlanmıştır.

Ancak, bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştayca ilk derece mahkemesi olarak verilip temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan, niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenlere karşı, ilgili Bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından başvurulabilecek "kanun yararına temyiz" yoluyla yürürlükteki hukukun Ülke düzeyinde birlik içinde uygulanmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Kanun yararına temyiz müessesesinin hukuka aykırı yargı kararıyla bozulan hukuk düzeninin onarılması ve Ülke'de hukuk ve uygulama birliğinin sağlanması amacı göz önünde bulundurulduğunda, bu amacın doğal sonucu olarak, verildiği anda kesin olan kararlar ile temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş olan kararlar, yürürlükteki hukuka aykırı sonuç ifade etmesi nedeniyle, çözümlenmiş olan uyumsuzluğa etkili olmamak üzere kanun yararına bozulabilmektedir.

Bu bakımdan; Zonguldak İdare Mahkemesi Hakimliğince verilen kararı onayan Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 19.06.2012 gün ve E:2012/244, K:2012/325 sayılı kararına vaki kararın düzeltilmesi isteminin reddine dair Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 06.09.2012 gün ve E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesi uyarınca esasının incelenmesine geçildi:

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanununun 5. maddesinde; vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki idari davaların görüm ve çözümü İdare mahkemelerinin, 6. maddesinde ise; Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaların görüm ve çözümü Vergi mahkemelerinin görevleri arasında sayılmıştır.

Genel görevli mahkeme ile özel görevli mahkeme arasındaki fark, özel görevli mahkemelerin görevlerinin kanunda tek tek ve sınırlı biçimde sayılmış olmasıdır. Kanunda

açıklanan biçimde sayılan görevlerden olmayan; ancak, özel görevli mahkemelerin dahil bulunduğu yargı düzeninin görev alanına giren her uyuşmazlık, kural gereği, bu yargı düzeninin genel görevli mahkemelerinin görevine girer ve bu mahkemelerce çözümlenir. İdari Yargı Düzeni açıklanan kuraldan ayrıktır; bu yargı düzeninin özel görevli mahkemeleri olan vergi mahkemeleri ile ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'ın görevine girmeyen her idari uyuşmazlığın, ilk derecede, genel görevli mahkemeler olan idare mahkemelerince çözümlenmesi, bu kural gereğidir.

Ayrıca; Anayasanın 142. maddesine göre; mahkemelerin görev ve yetkileri kanunla düzenlenir; yani, bu alanda "kanunilik ilkesi" geçerlidir. Anayasanın 37. maddesine göre de, hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Bu iki anayasal kuraldan çıkan sonuç: Kanun gereği idare mahkemelerinin görevinde olan uyuşmazlıklara yorum ve benzetme(kıyas) yoluyla ya da ihtiyaç nedeniyle, vergi mahkemelerince; vergi mahkemelerinin görevinde olanlara da idare mahkemelerince bakılması olanaklı değildir.

Vergi mahkemelerinin özel görev alanı, anayasal kural olan "kanunilik ilkesi"ne uygun olarak, 2576 sayılı Kanunun 6. maddesiyle belirlenmiştir. Bu maddenin (a) fıkrasına göre, özel görevli bu mahkemeler, "Genel Bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile **benzeri mali yükümler** ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları" çözümlenmekle görevlendirilmişlerdir.

2576 sayılı Kanunun 6. maddesinin sözü edilen düzenlemesinde, bir idari uyuşmazlığın vergi mahkemelerinde çözümlenebilmesi, anılan maddede belirtilen tarifelere ilişkin davalar dışında, iki koşulun gerçekleşmiş olmasına bağlı bulunmaktadır.

İlk koşul, davanın konusunun, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlerle bunların zam ve cezalarına ilişkin olmasıdır.

İkinci koşul, nitelikleri açıklanan bu mali yükümlerin, Genel Bütçeye, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere ait olması; yani, bu bütçe ve idarelerin giderlerinin karşılığı niteliğinde bulunmasıdır.

Bu bakımdan; bir uyuşmazlığın vergi mahkemelerinin görev alanına girdiğinin söylenebilmesi için, bu iki koşulun birlikte gerçekleşmiş olması şarttır. Aksi takdirde; uyuşmazlığın, İdari Yargı Düzeninin genel görevli mahkemeleri olan, idare mahkemelerince çözümlenmesi zorunludur.

Dosyanın incelenmesinden; Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nce davacı şirket adına tescilli 14.12.2009 tarih ve IM001516 sayılı Serbest Dolaşıma Giriş Beyannamesi ile ilgili olarak Cermar Maritime Enterprises Limited Şirketine ödenen 46.431,02 USD karşılığı 69.377,23 TL'lik yükleme demuraj bedelinin CIF bedeline dahil edilmeyerek çevre katkı payının eksik ödendiğinin tespit edildiğinden bahisle bu bedelin %1'ne isabet eden 693,77 TL çevre katkı payı tahakkuk ettirildiği, bu tutarın ödenmesi amacıyla Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğü'nün 08.04.2011 tarih ve 1926 sayılı işleminin davacı şirkete tebliğ edildiği, bu işleme karşı yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu uyuşmazlığın İdare Mahkemesinin mi, yoksa vergi Mahkemesinin mi görev alanına girdiğinin belirlenmesi amacıyla, çevre katkı payının mali yüküm niteliğinin incelenmesi gerekmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 18. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla, ithaline izin verilen kontrole tabi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktarın çevre katkı payı olarak tahsil edileceği, maddenin son fıkrasında da, çevre katkı payının tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde ile verilen yetkiye dayanılarak yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik'in işlem tarihinde yürürlükte olan 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; çevre katkı payının; ithale konu kontrole tabi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktardan oluştuğu, aynı Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (a)-1 bendinde ise; ithale konu kontrole tabi yakıt, atık veya hurda ithalinde; malın ithalatı esnasında; Gümrük idaresine sunulan gümrük beyannamesinde belirtilen CIF bedeli üzerinden bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen oranda çevre katkı payının ilgili muhasebe birimi hesaplarına bütçe geliri kaydedilmek üzere ödeneceği belirtilmiştir.

"Mali yüküm", bir anayasal kavram olup, anlamının T.C. Anayasası çerçevesinde belirlenmesi ve çevre katkı payının buna göre nitelendirilmesi bir anayasal zorunluluktur.

T.C. Anayasasının "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesinde; vergi ve vergi benzeri niteliğinde olan mali yükümlere yer verilmiştir:

Bu maddenin üçüncü fıkrasına göre; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümler kanunla konulur, kanunla değiştirilir ve kanunla kaldırılır. Yani, vergi ve vergi benzeri mali yükümlerin konulmasında, değiştirilmesinde ve kaldırılmasında, idare edilenler için çok önemli bir hukuki güvenlik ilkesi olan, "Kanunilik İlkesi" geçerlidir. Bu ilkenin tek istisnası, yine aynı maddenin son fıkrasında gösterilmiştir. Bu fıkra; vergi ve vergi benzeri mali yükümlerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde, kanunun belirleyeceği sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilmesine olanak tanınmıştır. Bu istisnaya göre; Bakanlar Kurulu'nun vergi ve vergi benzeri mali yükümlerle ilgili yetkisi, yasanın izin vermesi koşuluyla ve fıkra yazılı hususlarda değişiklik yapma ile sınırlıdır. Yani; Bakanlar Kurulu'nun vergi ve vergi benzeri mali yüküm koyma, kaldırma ve anılan fıkra yazılı hususlar dışında değişiklik yapma yetkisi mevcut değildir.

Buna göre; mal ithali sonucu alınan çevre katkı payının Anayasanın 73. maddesinde öngörülen vergi benzeri mali yüküm olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan; 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3. maddesinin 8. fıkrasının (a) bendinde; "**Gümrük vergileri**" deyiimi, ilgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümü olarak tanımlanmış, aynı maddenin 9. fıkrasının (a) bendinde; "**İthalat vergileri**" ise; eşyanın ithalinde öngörülen gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, şeklinde tanımlanmış iken, 07.07.2009 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan ve yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe giren 5911 sayılı Kanunun 1. maddesiyle yapılan değişiklikle; eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve **mali yükleri** ifade eder, şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda yer verilen 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3. maddesinin 9. fıkrasının (a) bendinde, 5911 sayılı Kanunun 1. maddesiyle yapılan değişiklikle; mali yüklerin ithalat vergileri, ithalat vergilerinin de gümrük vergileri kapsamında bulunduğu görülmektedir.

Bu durumda; çevre katkı payının mali yük olması, mali yüklerin ithalat vergileri, ithalat vergilerinin de gümrük vergileri kapsamında olması karşısında, gümrük idaresince belirlenen çevre katkı payına ilişkin ihtilafların çözümünde 2576 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca vergi mahkemelerinin görevli olması gerektiğinden, bu husus gözetilmeksizin işin esası incelenmek suretiyle davanın reddi yolunda İdare Mahkemesi Hakimliğince verilen kararda usul hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; Danıştay Başsavcılığı tarafından yapılan kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 06.09.2012 gün ve E:2012/474, K:2012/449 sayılı kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesi uyarınca, hükmün hukuki sonuçlarına etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA**, kararın birer örneğinin Danıştay Başsavcılığı'na, davacı Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'a ve davalı Karadeniz Ereğli Gümrük Müdürlüğüne gönderilmesine ve kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasına, **28.11.2013** tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

TÜRMOB Sirküler Rapor

